

IPS Prof. univ. dr. Irineu Ion Popa

Str. Mitropolitul Firmilian, Nr. 3,
cod poștal 200381, Craiova,
ROMÂNIA

Prolegomene la mariologia ortodoxă

– descrierea cursului –

Mariologia ortodoxă nu poate fi înțeleasă în afara tainei întrupării: reflecția despre persoana Fecioarei Maria este, în tradiția răsăriteană, o consecință necesară a credinței în realitatea Fiului lui Dumnezeu făcut om. Cursul dedicat mariologiei ortodoxe, dedicat studenților doctoranzi și desfășurat în cadrul *Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității din Craiova* în anul universitar 2025–2026, pornește de la această premisă și urmărește să ofere doctoranzilor instrumentele teologice necesare pentru a înțelege articularea doctrinei mariologice în strânsă legătură cu hristologia, ecleziologia și viața liturgică a Bisericii.

Cursul abordează mariologia în strânsă legătură cu disputele hristologice din primele secole creștine, context în care titlul de *Theotokos* a devenit nu doar o afirmație despre Fecioara Maria, ci o mărturisire despre identitatea lui Hristos. Această perspectivă determină întreaga structură a disciplinei: cinstirea Maicii Domnului nu este tratată ca un subiect autonom, ci ca un nod teologic în care se întâlnesc hristologia, ecleziologia și spiritualitatea ortodoxă.

Din punct de vedere **metodologic**, disciplina îmbină două perspective complementare. Metodologia inductivă pornește de la mărturiile concrete ale *Scripturii* și ale tradiției patristice — un text paulin, o omilie a Sfântului Andrei Criteanul, o decizie sinodală, de pildă — pentru a formula concluzii teologice de ansamblu. Abordarea diacronică urmărește, în paralel, evoluția doctrinei mariologice de la disputele nestoriene din secolul al V-lea până la reflecția teologică contemporană, surprinzând atât continuitatea Tradiției, cât și accentele specifice fiecărei epoci. **Această dublă metodă permite studenților să înțeleagă mariologia nu ca un corp doctrinar fix, ci ca o reflecție vie, ancorată în experiența liturgică și duhovnicească a Bisericii.**

Cursul este structurat în **trei secțiuni tematice**:

Prima parte cercetează sursele scripturistice și patristice ale mariologiei: prefigurările veterotestamentare ale Fecioarei Maria în exegeza patristică, mărturiile nou-testamentare despre viața și rolul său, și interpretările oferite de Părinții Bisericii în primele secole

creștine. Accentul cade nu pe inventarierea surselor, ci pe modul în care acestea au contribuit la conturarea unei imagini teologice coerente în conștiința eclezială.

A doua parte se concentrează asupra dimensiunii dogmatice: pururea-fecioria, titlul de Theotokos, relația dintre maternitatea divină și feciorie, mijlocirea Maicii Domnului. Aceste teme sunt examinate în contextul dezbaterilor sinodale care le-au formulat, dar și în cel al aprofundărilor ulterioare din teologia patristică și bizantină. O atenție distinctă este acordată diferențelor dintre perspectiva ortodoxă și pozițiile mariologice din alte tradiții creștine — nu cu scopul polemicii, ci pentru a evidenția logica internă a teologiei ortodoxe și consecvența ei în raportul dintre hristologie și mariologie.

A treia parte explorează expresiile cultice ale conștiinței dogmatice: iconografia bizantină dedicată Maicii Domnului, semnificația teologică a tipurilor iconografice majore (Hodighitria, Eleusa, Oranta) și rolul lor în transmiterea vie a credinței, precum și principalele sărbători liturgice și modul în care acestea articulează, în plan cultic, doctrina mariologică. Această secțiune pornește de la premisa că în tradiția ortodoxă dogma nu se formulează exclusiv în texte sinodale, ci se trăiește și se transmite prin icoană, imnografie și calendar liturgic.

În cadrul cursului sunt studiate omilii patristice dedicate Maicii Domnului, texte hagiografice, fragmente din opera Sfântului Nicolae Cabasila și a altor autori reprezentativi ai tradiției bizantine. Accentul cade pe analiza argumentului teologic, nu pe simpla receptare a conținutului, astfel încât studenții să poată distinge între afirmația dogmatică, interpretarea patristică și speculația teologică.

Prin această structură, **cursul contribuie la formarea unui teolog** capabil să gândească mariologia nu ca pe o devoțiune justificată doctrinar, ci ca pe un punct de convergență în care hristologia, ecleziologia și spiritualitatea ortodoxă se iluminează reciproc. Relevanța acestei perspective depășește cadrul academic: o înțelegere corectă a mariologiei ortodoxe oferă criterii teologice solide pentru discernerea tradiției autentice în practica pastorală și liturgică contemporană.

Craiova, la

